

šolski zakon, je brezverec, kdor ga ne priznava, je pa Slomškar. Pri tem pa ni nobeden pomislil, da tudi katoliške učitelje veže svetost prisege na „brezverski“ sedanji šolski zakon. S tem postane ime „katoliški“ res prava klerikalna karikatura. Radikalni klerikalni pritisk zaradi boljših služb, političnega strankarstva in učiteljske bede je obrodil nekaj pomilovanja vrednega sadu.

„Katoliški učitelji“ Slomškariji so tu, ki pljujejo na šolski zakon, priznavajo duhovsko nadoblast nad šolstvom, imajo ponos imenovati se katoliške učitelje in psovati nas napredne za brezverce ter imajo tudi najboljše upanje, da dobe o priliki kako boljšo službo, pozabljajo pa, da so krivoprisežniki! Pomislijo naj, da ostanejo v kljub vsemu temu samo učitelji, lačni in bedni, kakor napredni.

Šolski zakon ostane, značajni učitelji bodo tudi vbodoče, versko-nravna odgoja se bo gojila v kljub vsemu temu, dokler imamo sedanji državni šolski zakon, svet tudi ostane, dokler se ne podere — klerikalizem pa gotovo izgine prejšiljši kakor drugod s površja z zgodovinsko slavo, da je nekdanj v svojem radikalnem brezverskem duhu odgojil v sramoto Slovencev breznačajne učitelje — Slomškarje!

Preziranje slov. štajerskega učiteljstva.

Kakor je bilo v našem listu že omenjeno, se je sestavila nekaka anketa glede regulacije plač štajerskemu učiteljstvu. V tej anketi ima seve tudi učiteljstvo svoje reprezentante, le da pogrešamo med temi Slovence. In vendar tvori slov. učiteljstvo ravnopraven del štajerske obče učiteljske organizacije, t. j. „Lehrerbunda“! Slov. učiteljstvo na Štajerskem je po svoji „Zvezi“ tvorec del deželne učit. zveze „Lehrerbund“ ter bi moralo biti zastopano v omenjeni anketi ravno tako, kakor je istinito zastopano nemško po svojem „Verbandu“. —

Mi sicer ne damo bogve kaj na to anketo, a da so ob nje snovanju slov. učiteljstvo popolnoma ignorirali, to ostro obsojamo ter pozivamo „Zvezo spodnještaj. slov. učiteljev in učiteljic“, da napram takemu zapostavljanju v primerani obliki izrazi svoj protest.“ —

Pozor, učitelji naborniki!

Pri vojaških naborih imajo učitelji z zrelostnim izpričevalom in dekretom to ugodnost, da pridejo le v nadomestno rezervo. V ta namen pa mora vsak učitelj, ki pride k naboru, do zadnjega februarja vložiti tako-le prošnjo:

Sl. c. kr. okr. glavarstvo!

Vdano podpisani N. N., rojen l., je pristojen po svojem očetu v politični okraj, zdaj kot učitelj v, prosim v smislu §§ 18. in 32. vojnega zakona iz l. 1899. in § 50. vojnih predpisov iz l. 1849, da me v slučaju, da bi bil potrjen ob naboru l. 1911., uvrste v nadomestno rezervo. V to svrhu prilagam dekret in zrelostno izpričevalo.

V dne 1911.

N. N., učitelj.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

„Jubilejska samopomoč.“ Člane opozarjam, da naj store svojo dolžnost in vplačajo znesek za dva smrtna slučaja in letnino za 1911. Veliko jih je že vplačalo, pa jih je še zaostalih. Prosim torej, da bo red v poslovanju; tudi stari dolg naj se poravnal!

Predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Ptujski okraj zbora v četrtek, 16. februarja t. l., ob 10. dopoldne v okoliški šoli.

Vzpored:

1. Zapisnik. — Dopisi.
 2. Letno poročilo.
 3. Volitev odbora.
 4. Volitev dveh pregledovalcev računov.
 5. Konzerviranje sadja in povrtine po najnovejših izkušnjah. Demonstrira vinarski inštruktor g. Zupanc.
- K prav obilni udeležbi vabi o d b o r.

Učiteljsko društvo za svetolenartski okraj ima v četrtek, 2. februarja 1911, ob 10. uri dopoldne v šoli pri Sv. Trojici v Sl. g. svoje glavno zborovanje s sledečim vzporedom: 1. Dopisi. 2. Zapisnik. 3. O novejši slovenski literaturi; govori slovenski pisatelj g. Ivan Cankar. 4. Poročilo tajnikovo. 5. Poročilo blagajnikovo. 6. Poročilo učit. zastopnikov. 7. Volitve. 8. Slučajnosti. Že zaradi 3. točke se nadejamo polnoštevilne udeležbe. Gosti dobrodošli!

Jos. E. Mavrič,
t. d. predsednik.

Saleško učit. društvo je imelo v nedeljo, dne 15. t. m., v Šoštanju svoj redni občni zbor, ki je bil prav dobro obiskan. Društveni predsednik tovariš Koropec pozdravi s presrečnimi besedami številne navzoče, posebno povdarjajoč, da pretežna večina našega učiteljstva ve ceniti in uvaževati organizacijo, ki nam je edini up na boljšo bodočnost. Poziva tudi, naj člani z nasveti in sodelovanjem podpirajo društveni odbor, zakaj le tako postane delovanje društva živahno in vsestransko zanimivo. Nadalje pozdravlja navzoča gosta gđe. Rizo Fisterjevo in višjega nadzornika „Prve Češke“ g. Tomažiča.

Po odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja in po razgovoru o dopisu Judenburskega učit. društva v zadevi enquete za regulacijo učit. plač je poročal g. Tomažič o važnosti življenjskega zavarovanja v narodno-gospodarskem pogledu ter učiteljskega v socialnem oziru. V svojem jedrnatem govoru nas je g. podavatelj temljito seznanil z delovanjem „Prve Češke“, ker ta zavarovalnica upošteva nas in obljublja naši organizaciji letne dohodke, jo bo učiteljstvo gotovo in rade volje pri vsaki nudeči se priliki podpiralo in uvaževalo. Ko je podala tajnica Milica Jurkovičeva letno poročilo, blagajnik tov. Lukman pa računsko poročilo — kateri poročili je vzel občni zbor za zadovoljstvo in odobravanje na znanje, — se je vršila volitev novega odbora. Izvoljeni so bili tov. Koropec predsednikom, tov. Lukman podpredsed. in blagajni., tov. Vrečko Martin tajnikom, tov. Trobej in Armič odbornikom.

Za prihodnje zborovanje se je določilo Velenje, kjer se snidemo, — upamo, polnoštevilno dne 5. sušca t. l.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrirana zadruga s omejenim imanjem.

Promet do konca grudna K 367 629-97.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt. znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Leto XXXII. štev. 1. Vsebine: 1. Avguštin Požegar: Misli o reformi ljudske šole; 2. Pav. Fleré: H. Scharrelmann; 3. Drag. Humeč: Risnjenje in rokotorni pouk; 4. Fragmenti; 5. Razgled: Časopisni vpogled, Šolske in učiteljske vesti, Šolstvo na slovenskem jugu, Višješolski vestnik, Razne vesti. — Naročajte in širite ta naš izborni pedagoški in znanstveni list!

Naša bodočnost. Glasilo napredne mladine. Leto IV., štev. 1. Vsebine: O ljudskem štetju. — Prek. Tirolske v Italijo. — Vzgojevalni momenti v telovadbi. — Vladarji in napredek Crnogore. — Razvoj občil. — Vestnik za sokolski naraščaj. — Listek.

Politiški pregled.

* **Državni zbor.** Ker se koncem t. m. sestanejo delegacije v Budimpešti, bo zasedanje prekinjeno in se potem zopet otvori dne 7. februarja.

* **Stroški za avstrijsko vojsko.** „Pester Lloyd“ javlja, da bo takoj ob otoritvi delegacij na prvi seji mornariškega odbora poveljnik vojne mornice predložil popoln program mornice. Proračunjene potrebe mornarice za leto 1911 znašajo 312 milijonov in 600 000 kron. Ta vsota se razdeli na 4 leta. — Skupna vojska bo potrebovala 39 mil. kron več nego minolega leta.

* **Evropski škandal** je ljudsko štetje v Avstriji. Tako je govoril v zbornici češki soc. dr. Winter — a preskrbljeno bo, da Evropa izve o tem škandalu. To štetje ne more služiti v podlago za nobeno administrativno ali zakonodajno reševanje narodnih vprašanj.

* **Bosna-Hercegovina** šteje 1,893.683 prebivalcev.

* **Republičanska stranka na Ogrskem.** „Zeit“ poroča iz Budimpešte, da namerava ustanoviti nekdanji poslanec Nagy na Ogrskem republičansko stranko in da je že v zvezi s predsednikom francoske republike Fallièresom.

* **Volilna pravica za ženske na Danskem.** Danska vlada predloži državnemu zboru zakonski načrt o izpremembi ustave. Po tem načrtu dobijo volilno pravico tudi ženske, ki so dovršile 25 leto starosti. Šele pred kratkim so dobile danske ženske občinsko volilno pravico.

Obrambni vestnik.

* **Se enkrat okrožnica „Lehrerbunda“.** V glasilo slovenske mladine „Naš dom“ čitamo v 23. zvezku (leto X. 253-254) pod naslovom „Surovost in naprednost“ take poklone učiteljstvu, da jih ne moremo mirno prezreti. Pomisliti je treba, da se ta list širi v mnogih tisočih izvodih med slovensko mladino. Pisec članka je gotovo kak duhovnik, ki je poln ljubezni do učiteljstva.

List piše doslovno: „Nemško društvo „Lehrerbund“ je pred kratkim izdalo okrožnico na učiteljstvo, v kateri psuje Slovence in njihove zastopnike v deželnem zboru. In zakaj? Učitelji bi radi imeli večjo plačo, deželni zbor pa ne more zborovati, torej gola dobičkarija je navdihnila tisto okrožnico.“ Potem navaja ono žaljivo točko in govori o nemški učiteljski zvezi. Prav po klerikalni navadi psuje dalje slovensko učiteljstvo, ki je to okrožnico širilo, n. pr.: „Poznamo se! Podle in propadle duše ste, nič boljši od svojih nemških tovarišev.“

Potem napada narodno stranko in učiteljstvo na prav sirov način. List piše: „Liberalni učitelji so glavna opora narodne stranke, ki se toliko hvalisa s svojim naprednjaštvom. In narodna stranka je soodgovorna za to nesramno okrožnico. Ne samo, da ni povzdignila glasu zoper, marveč njeni voditelji so celo grozili, da bodo razbili shod, ki je imel protestirati zoper to nečuvno surovost. S tem so pokazali, da odobravajo okrožnico. Kakor se iz jame, polne gnilobe in trohnobe, širi smrad, tako se je iz mlakuže našega nemčurstva in liberalstva vzdignila ta izjava, ki je znamenje strašne gnilobe. Nihče bi ne mogel bolj natančno oslikati štajerskega nemčurstva in liberalstva, kakor se je samo s to izjavo. Smrdljivo blato, ki ste ga vzdignili, je padlo na vas, do nagega ste se odkrili. To je tisti napredek, ki s šnoparji hoče poživiti naše ljudstvo, to je napredek, ki z nemškimi šolami hoče poneumiti našo mladino, to je napredek, katerega gnojica se razteka po „Štajercu“ in drugih nemškutarskih listih. Niste naprednjaki, surovine ste.“

V takem tonu piše list, ki naj vodi mladino do izobrazbe! S takim odurnim pisanjem kratijo ugled učiteljstvu! In koliko pišejo duhovniški listi o povišanju učiteljskih plač! Seveda, ko so dobili duhovniki pred par leti 10 milijonov za „nič delo“, tedaj je bilo vse dobro. A sedaj, ko bi se naj pomagalo učiteljstvu, ki pošteno dela, toliko hujskajo zoper potrebno povišanje plač. Ni potrebno primerjati dohodkov duhovnika z onim učitelja. Vsak ve, kako se duhovnikom dobro godi, a vendar ni njihova bisaga nikoli polna.

Kar se pa tiče izdaje okrožnice in žalitve slovenskega naroda, je slovensko učiteljstvo pri svojih učiteljskih zborovanjih odločno protestovalo zoper to okrožnico. Naj bi pisec članka malo pregledal „Učit. Tov.“ — „Lehrerbund“ pa izjavlja, da ni v nikaki zvezi z okrožnico. („Pädag. Zeitschrift“ št. 1. z dne 10. jan. 1911.) — Navadna klerikalna lumparija pa je, da bi slovensko učiteljstvo to okrožnico širilo. Iz člega članka se vidi, v kakšnem smislu piše list, ki hoče izobraževati mladino. Pomilujemo narod, ki ima take vzgojevalce!

Učiteljski konvikt.

Dar. G. Fran Stražišar, posestnik na Jezeru pri Preserju, je daroval 5 K, ker mu je v kazenski poravnavi g. nadučitelj A. Korbar odpustil žalitev.

Janko Zirovnikove narodne pesmi za šolsko mladino (I zvezek) imajo tole vsebino. 1. Bežimo, tecimo! 2. Na planinah lušno biti. 3. Na planinah solnce sije. 4. Jaz pa pojdem na Gorenjsko. 5. Naš cesar mi je vedno ljub. 6. Radecki ima sivo glavo. 7. Otroci, živim v veselji. 8. Marnha sem bila. 9. Narodna popevka. 10. Golobček čedna stvarica. 11. Lepo mi poje črni kos. 12. Prav vesel iz šole grem. 13. O moj preljubi dragi dom. 14. Barčica po morju plava. 15. Jag-r pa jaga. 16. Prišla bo pomlad. 17. Solnce čez hribeček gre. 18. Sijaj, sijaj solnce. 19. Bog je ustvaril zemljo. 20. Nesrečna zima mrazi me. — Kajueda, koliko lepega narodovega blaga za 20 vinarjev! Na vas je pa, tovariši in tovarisice, da pride to blago čim prej med narod potom naše mladine.

Položitve za plačevanje letnine bo začel razpošiljati blagajnik v enem tednu.

Učiteljski vestnik.

Učiteljska izobrazba. Službena in stanovska vzgoja.

I.

Dasi so vprašanje o naši stanovski izobrazbi že mnogo prer-šetovali, da imamo v slovenskih in neslovenskih literaturah že re-

šeno to vprašanje in so fiksirane zahteve učiteljstva z ozirom na reformo in reorganizacijo naših učiteljskih kot vzgojevališč in izobrazovališč učiteljstva, vendar se med slovenskim učiteljstvom še ni dovolj pokrepila ta ideja in ni še tako odločno vzklikala in dozorela v posamezniku kakor bi to morala. Zahteva po vseučiliškem študiju se med mnogimi izmed nas pojavlja v meglenosti! Globlji, temeljni točki še nismo fiksirali! Natančno še nismo premo-trili razmer, pogojev in položaja, nimamo še tozadevne literature razen par raztresenih odlomkov po „Učiteljskem Tovarišu“ in „Potopitniku“.

Toda še manj kakor vprašanje naše izobrazbe smo sistematično proučevali vprašanje o naši vzgoji. Vzgoja napravi človeka za človeka! In v tem oziru smo na slabšem, ker tu se ne moremo naslanjati na vnanje vplive, zakaj pri vzgoji moramo zahtevati individualizovanja, ker le taka vzgoja je prava naša vzgoja, da nas lahko vzgoji za delavce, ki bodo lahko vršili dolžnosti, katere stavi nanj človeštvo, šola ali služba, stanovska družba in narod istega okraja.

Ni nam namen, da tu govorimo o stanovski izobrazbi prav obširno in natančno, tudi nam ni namen govoriti o službeni (strokovni) vzgoji, temveč je naš glavni namen, da premo-trimo stanovsko vzgojo z najožjega stanovskega stališča. Zatorej nikar ne zamenjajte pojma stanovske dolžnosti s službenimi dolžnostmi in stanovske vzgoje z službeno vzgojo: stanovska vzgoja nam naj predločuje vzgojo, ki jo prejema učiteljstvo z ozirom na učiteljstvo kot stan ali kot socialno skupino v narodu, ki živi kot naroden del skupno enotno urejeno življenje in zavzema svoje stališče napram drugim socialnim skupinam v narodu in svoje stanovsko stališče napram vsem porajajočim se vprašanjem v narodu in izven naroda.

Četudi je naša službena izobrazba in vzgoja taka, da bi lahko o marsičem razpravljali, kritično predelali in kritikovali, vendar naj se z ozirom na to omejimo le na kratko in fiksiramo za danes le sledeča vprašanja: 1. Ali zadostuje naša materialna izobrazba, ki jo dobivamo na naših učiteljskih, potrebam in zahtevam izobraženega človeka v XX. stoletju; ako zadošča učitelju in zahtevam, ki jih stavlja nanj šola kot vzgojiteljica človeka, kakršnega zahteva razvoj današnje dobe? 2. Ali zadošča z ozirom na to formalna izobrazba, ki jo prejemo, tem zahtevam? 3. Ali je vzgoja, bodisi službena (strokovna), stanovska ali splošno človeška, ki jo dobivamo na naših učiteljskih, zadostna? Ali odgovarja zahtevam dobro vzgojenega človeka; zahtevam tako vzgojenega človeka, da bo po tej vzgoji lahko izvrševal ono nalogo, ki mu je dana, in ustrejal onim zahtevam, ki jih nanj stavijo? Kratko rečeno, če je naša vzgoja zadostna ali popolna!

Če bi se hoteli spuščati v kritiko prvega vprašanja, bi se morali podrobneje pečati z ustrojem naših učiteljskih z ozirom na učno suov, z ozirom na sprejem v učiteljske in z ozirom na učno dobo. Hkrati bi se morali pečati z reformnimi stremljenji, bi morali upoštevati tudi višje predmete, kot nam domestilo vseučiliškega študija, a vse to fani danes naš namen, temveč le konstatujemo dejstvo, da bomo vedeli, da ne samo naša vzgoja, temveč tudi naša izobrazba ne zadošča našim potrebam.

Še manj pa je zadovoljiva naša izobrazba v formalnem oziru, kar najbolj občuti začetnik, ki na vse načine vegetira, ker mu formalna izobrazba ne nudi tega, da bi vsaj na enem stališču stal lahko trdno — samostojno. Pa kako, saj če natančno premo-trimo najvažnejše, odločilne momente v naši izobrazbi, moramo takoj opaziti enostranost in nepopolnost. Dasi nihče ne odreka teoretičnosti njenega važnega mesta, vendar se nam v kljub porabi večjega časa zdi naša formalna izobrazba še premalo praktična. Birokratizem je rana današnje šole in dokler se bodo celo na naših učiteljskih neposredno izobrazovali birokrati, toliko časa nam ni upati, da bi s koles šolstva padla ta coklja, in nam ni upati, da bi napredovalo šolstvo. Še bolj kot birokratizem so pa usodopolne za našo šolstvo njega neizogibne posledice. Ne rečemo, da naj ne jemljemo pri tem v prvi vrsti v poštev osebe učenčeve, toda če nam bo le ta vedno izhodišče, se bo kmalu oseba učiteljeva nagnila čez težko in bo omagala pri svoji nalogi, ker ne ena oseba, po kateri se računa, temveč množinski pouk ga spravi iz težišča. A še večja napaka, ki tičimo danes v nji do grla, je ta, da je učitelj bolj v službi šolskih, sodnih uradov in nadzorovalnih organov, nego v službi otroka in šole. Kratko povedano: one statistične, avtomatične izpovedbe, ki mora z njimi učitelj avtomatično služiti — celo z duplikati — raznim uradom, so tako občutno breme za učitelja in šolo, da če se njega naraščajoča sila ne omeji, bo neizogibna občutna posledica v šolstvu. In poleg tega še zunanje — in le zunanje — pomnjljive zahteve nadzorovalnih organov. Gospodi bi morali povedati, da ni vse — kar je na zunanje natančno — tudi najboljše na znotraj! In v resnici je odgovor na vprašanje: „Kdaj postane učitelj vzgojevalec otrok“, ta, da